

Po moč

Časopis študentk in študentov socialnega dela

- Številka 2
- Letnik III
- Maj 2017
- Brezplačnik

#vlozkenamizo

Uredniški odbor

Laura RADEŠIČ, Tjaša FRANKO,
Urška MIKOLIČ in Valerija
ŽEBOVEC.

Člani delovne skupine

Tjaša FRANKO, Laura RADEŠIČ,
Anteja TOMAŠIČ, Melisa BARAN-
JA, Gaja ČERNE, Anže TRČEK,
Petra MIŠICA in Urška MIKOLIČ.

Lektura

Polona PODBERSIČ in
Marjeta ŽEBOVEC.

Oblikovanje

Tjaša FRANKO

Ilustracija iz naslovnice

Andraž KRŠLIN

Tisk in naklada

Birografika BORI d.o.o., 150 izvodov

Izid

Maj 2017

ISSN 2385-9865

Po moč pripravlja Delovna skupina za študentski časopis Fakultete za socialno delo.

Časopis izhaja dvakrat letno.

Članki izražajo stališče avtorjev in ne nujno tudi stališča uredništva Po moč.

Vse pravice so pridržane, vsak ponatis dela ali celota brez pisnega dovoljenja uredništva ni dovoljena.

Brezplačnik

Številko financira:

Študentski svet Fakultete za socialno delo.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Endometrioza & menstruacija

Vsaka deseta ženska	... 6
Predstavitev organizacije: Društvo Endozavest	... 10
Kaj imata skupnega menstruacija in socialno delo?	... 13

Begunstvo in migrantstvo

Blog Hayin vsakdan: vpogled v življenje sirske begunke	... 17
Predstavitev organizacije: Društvo Odnos	... 20

ABC

Ženska, mati, Rominja: od Ciganke do Rominje	... 22
Predlogi za pisanje diplomske naloge	... 26
Predstavitev organizacije: DIC Legebitra	... 28

Profesorica se predstavi

Izr. prof. dr. Mojca Urek	... 30
---------------------------	--------

Literarni & sprostivni kotiček

Žur	... 37
Medo	... 38
Krog	... 40
Ustavi se za hip	... 42
Križanka, malo za šalo in sodoku, pobarvanka	... 44

#vlozkenamizo

#vlozkenamizo je izziv, ki ga je pripravilo **Društvo Endozavest**. Z njim želijo podirati tabu menstruacije in spodbuditi, da bi ženske svoje menstrualne pripomočke prikazovale v javnosti, tako, da nam ne bi bilo več potrebno hoditi na stranišče s celo torbo ali pa svoje vložke skrivati. Več o izzivu in celotno galerijo vseh sodelujočih si lahko ogledate na spletni strani Društva Endozavest - dosegljivo pod novicami: *"Spletna akcija #vlozkenamizo je končana"* - <http://endozavest.si/2017/04/04/spletna-akcija-vlozkenamizo-je-zakljucena/>

Drage bralke, dragi bralci,

pred vami je druga in s tem zadnja številka časopisa **Po moč** v tem študijskem letu. Tokratno tematsko številko posvečamo *menstruaciji in ozaveščanju o endometriozii*. To je huda, kronična bolezen, za katero zboli vsaka deseta ženska v reproduktivnem obdobju. Njena simbolna barva je rumena, zato smo se odločili, da bomo barve naše naslovnice tokrat spremenili v rumeno ter tako tudi mi poskrbeli za večjo ozaveščenost o tej bolezni. Hvala Andražu Kršlinu, ki je tudi za tokratno številko za nas ustvaril čudovito ilustracijo iz naslovnice!

Tudi tokrat smo pokukali v različne socialne tematike. Poleg omenjenih menstruacije in endometrioze smo se dotaknili tudi aktualnega begunstva in Rominj, predstavila so se nam kar tri društva, in sicer Endozavest – društvo za ozaveščanje o endometriozii, društvo Odnos in DIC Legebitra. Za tiste, ki ste že pri koncu študija, smo pripravili predloge, kako se lotiti pisanja diplomske naloge, da bo slednje lažje in čim manj stresno. V rubriki Profesor_ica se predstavi se nam je tokrat predstavila izr. prof. dr. Mojca Urek. Pesniške duše so poskrbele za ponovno oživitev literarnega kotička, nikakor pa nismo pozabili niti na sprostitevni kotiček, za katerega upamo, da vam bo v zabavo.

Ustvarjalke in ustvarjalci časopisa **Po moč** vam želimo uspešno ter zagnano zaključevanje študijskega leta. Se beremo prihodnje leto.

Uredniški odbor
Urška Mikolič, Laura Radešič, Tjaša Franko in Valerija Žebovec.

■ Piše: Tjaša FRANKO

Vsaka deseta ženska

... v svetu zbolijo za endometriozo. To pa je približno 176 milijonov žensk po vsem svetu (Lanišnik-Rižner, 2014). V Sloveniji ni bila narejena še nobena raziskava, zato se domneva, da je incidenca primerljiva ali enaka kot tista v razvitem svetu. Tako pridemo do ocene, da ima endometriozo od 30.000 do 40.000 žensk v Sloveniji, če reproduktivno obdobje štejemo kot življenjsko dobo med 19. in 45. letom starosti.

Endometrioza je ena izmed najpogostejših bolezni, za katero zbolijo predvsem ženske v reproduktivnem obdobju (Ribič Pucelj v Takač in Geršak, 2016).

Je pojav tkiva s histološkimi in funkcionalnimi značilnostmi endometrija (sluznice maternice) zunaj maternične votline. (endozavest.si) Najpogoste-

je se to tkivo pojavi na organih male medenice, predvsem rodilih, jajčnikih, jajcevodih, materničnih vezeh, v Douglasovem prostoru, razširi se lahko tudi na sosednje organe v mali medenici – mehur, sečevod in črevesje. V nekaterih primerih se lahko pojavi tudi na pljučih, možganih in nogah. (Eisenstat, Ziporyn, Carlson, 2004) Obstajajo tri različne oblike endometrioze: *peritonealna endometrioza, endo-*

*metrioza jajčnika in globoka infiltrativna endometrioza, ki pa se lahko pojavijo istočasno. (Ribič Pucelj v Takač, Geršak, 2016:286) Čeprav bolezen poznamo že razmeroma dolgo, znanost do zdaj še ni potrdila specifičnega vzroka za njen nastanek. Vzrokov je brez dvoma več, torej govorimo o multifaktorialni bolezni. Obstaja pet teorij o nastanku, vendar nobena ne pojasni vseh vidikov nastanka endometrioze. Endometrioza v veliko primerih nima očitnih telesnih simptomov in je zato velikokrat spregledana ali napačno diagnosticirana – zato ji pravimo tudi **nevidna bolezen**. Najpogostejši *simptomi* so: **boleča menstruacija**¹, **bolečina med spolnimi odnosi**, **kronična medenična bolečina** in **neplodnost**. Diagnosticira se lahko le z laparoskopsko operacijo. Za zdaj endometrioza zaradi same specifičnosti bolezni ostaja neozdravljiva. (endozavest.si)*

Čeprav bolezen ni življenjsko ogrožujoča, pomembno vpliva na kvaliteto življenja. *V nadaljevanju bodo z vidika žensk z endometriozo predstavljene oblike stigmatizacije, s katero se spoprijemajo.*

Ko ni vse “samo v glavi”

Zaradi slabe prepoznavnosti je bolezen pogosto spregledana ali napačno diagnosticirana. Ženskam s to boleznijo je diagnoza postavljena različno »hitro«², pogosto so obsojene na tavanje po zdravstvenem sistemu, velikokrat jim je podana napačna diagnoza, povezana z duševnim zdravjem in lenostjo. Zaradi tega so ženske krivično usmerjene v psihiatrično obravnavo, saj se domneva, da je »vse v njihovih glavah«.

To je le nekaj odlomkov iz zgodb žensk in njihovih izkušenj:

»Osebnica zdravnica je začela dvomiti o mojih bolečinah in vse to pripisala želji po manjkanju v šoli.« (endozavest.si)

»Ker vzrok bolečin ni bil fizičen, so mojim bolečinam pripisali vzrok, povezan s težavami v šoli, težavami s fanti, skratka težavami najstnic, zato sem bila napotena k psihiatru, saj so sklepali, da je vzrok psihičnega izvora.« (endozavest.si)

¹ Vsaka boleča menstruacija ne pomeni nujno tudi endometrioze!

² Od pojava prvih simptomov do diagnoze preteče od 7 do 9 let, brez dvoma je najkrajša pot do diagnoze pri ženskah, ki iščejo pomoč zaradi neplodnosti.

»Ozmerjali so me, da sem lena in da zato vse dni preležim. Po njihovem mnenju sem bila premlada za takšne bolečine, kot sem jih opisovala.« (endozavest.si)

Naravna, običajna bolečina

Ženske z endometriozo so pred postavitvijo diagnoze mislile, da je njihova boleča menstruacija prej njihova lastna »nesreča« kot pa bolezen, saj so jim menstruacijski krči in bolečine bili, družbeno gledano, predstavljeni kot nekaj običajnega. (Ballard, 2006)

»Verjameš nekemu 'ljudskemu' prepričanju, da je pač to del ženske in da bo po porodu vse bolje, da bodo bolečine in krči izginili ...« (Živim z endometriozo - endometrioza.si)

Ženske težko ločujejo med običajno in patološko menstruacijo – ne glede na prepoznavanje bolečine kot običajne ali neobičajne menstruacije vedno prepoznajo kot sebi običajno, samoumevno in del njihovega vsakdanjega življenja. (Manderson, Warren, Markovic, 2008)

Karieristke, histeričarke, divje ženske

Ženske z endometriozo so velikokrat oklicane za karieristke, saj naj bi bilo za njihovo bolezen krivo pozno odločanje za prvo zanositev, posledično pa naj bi te ženske na prvo mesto pred materinsko vlogo postavljale svojo kariero. Raziskava Endometrioza in plodnost: Pripovedi žensk o zdravstvu (angl. *Endometriosis and fertility: women's accounts of healthcare*, 2015) pravi, da **zdravniki predlagajo nosečnost kot obliko zdravljenja endometrioze!** (Young, Fisher, Kirkman, 2016) Kariernost in odsotpanje od družbeno pričakovane vloge matere ženske velikokrat okliče tudi za divje ženske, katerih divjost se pojavi zaradi »nesprejemanja ženskosti, ženskega telesa in njegovih značilnosti ter ženskih značajskih potreb in značilnosti³«. (Drevenšek, 2014: sensa.si)

³ Kakorkoli naj bi bile ženstvenost, ženske značilnosti in značajske potrebe videti.

Poleg tega ima bolezen veliko podobnosti s **histerijo**. (Nezhat, 2012)

Socialna bolezen

Evropski parlament je leta 2007 endometriozo razglasil za socialno bolezen, ker vpliva na fizično, psihično in socialno življenje žensk in v Evropi pomeni najpogostejši vzrok za izostanek z dela in iz šole. (Ribič Pucelj v Takač, Geršak, 2016) Endometriozna pomembno vpliva na vsakdanje življenje posameznice: »Tako sem se nekako sprijaznila, da enkrat na mesec pride dan ali dva, ko pač ne bom mogla opraviti vseh obveznosti, se udeležiti zabave, uživati v dopustu itd.« (Živim z endometriozo – endometriozasi) in partnerska razmerja: »Iz tedna v teden sem morala odpovedati več srečanj s prijatelji, znanci, s fantom sva končala najino zvezo ...« (endozavest.si)

... se nadaljuje ...

Vsaka deseta ženska je prvi članek v seriji člankov o endometriozni, s katerim želim ozavestiti o tej hudi bolezni, poleg tega pa prikazati, da bolezen ni samo medicinska diagnoza. Ta vedno poseže tudi v druge vidike življenja oseb. V prihodnjih številkah si boste lahko prebrali o socialnem vidiku bolezni in povezavi socialnega dela v primeru endometrioze. Se beremo prihodnje leto!

Viri:

- Drenevšek, A. (2014). *Ženske bolezni: bolezen zatrtje Divjosti*. Dostopno na: <https://www.sensa.si/zdrave-odločitve/medicina-nove-dobe/zenske-bolezni-posledica-zatrtje-divjosti/> (5. marec 2017)
- Eisenstat, S., Ziporyn, T., Carlson, K. (2004). *The New Harvard Guide to Women's Health*. Cambridge, MA: Harvard University, dostopno na: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http%3A%2F%2Fsearch.credoreference.com%2Fcontent%2Fentry%2Fhupwh%2Fendometriosis%2F0> (23. september 2016).
- Lanišnik-Rižner, T. (2014). *Molekularni označevalci endometrioze - možnost razvoja neinovativne diagnostike?*. Zdravniški vestnik, letnik 83, številka 11, str. 782-791.
- Manderson, L., Warren, N., Markovic, M. (2008). *Circuit breaking: Pathways of treatment seeking for women with endometriosis in Australia*. Qualitative Health Research, 18 (4), 522-534.
- Nezhat, C., Nezhat, F., Nezhat, C. (2012). *Endometriosis: ancient disease, ancient treatments*. Fertility and sterility, letnik 98, str. S1-62., Dostopno na: <http://www.nezhat.org/endometriosis/Endometriosis-ancient-disease-ancient-treatment.php> (12. marec 2017)
- Ribič-Pucelj, M. v Takač, I., Geršak, K. (2016). *Ginekologija in perinatologija*. Maribor : Medicinska fakulteta, str. 285-304.
- Young, K., Fisher, J., Kirkman M. (2016) *Endometriosis and fertility: women's accounts of healthcare*. Human Reproduction, letnik 31, številka 3, str. 554-562.
- Endozavest. Dostopno na: <http://endozavest.si/o-endometriozni/splosno-o-endometriozni/> (12. april 2017)
- Živim z endometriozo. Dostopno na: <http://www.endometriozasi.com/> (15. marec 2017)

Endozavest

- Društvo za ozaveščanje o endometriozii

Društvo Endozavest smo ustanovile ženske, ki iz prve roke vemo, kako je živeti z endometriozo, in želimo o tej izkušnji govoriti, s tem ozaveščati javnost ter si medsebojno pomagati.

Ideja o društvu je nastala marca 2016 v eni od podpornih skupin na družbenem omrežju, saj je marec v svetovnem merilu mesec ozaveščanja o endometriozii. Takrat smo organizirale prvo neformalno srečanje žensk z endometriozo v Sloveniji in takoj ugotovile, da imamo vrsto skupnih ciljev in izkušenj. Bolezen nas je močno zaznamovala. Spremenila je naš vsakodnevni ritem, občasno vplivala na zmožnost za delo in odnose z drugimi ljudmi.

Namen društva je ozaveščanje javnosti o endometriozii ter povezovanje, medsebojna podpora in celosten pristop k tej bolezni. Prvi korak k boljšemu poznavanju endometrioze smo naredile s pripravo spletne strani, na kateri lahko vsak zainteresiran posameznik najde strokovno preverjene informacije o endometri-

ozi v slovenskem jeziku. S tem želimo predvsem spodbuditi debato s pravimi informacijami ter se izogniti pogostim mitom in neresnicam, ki spremljajo bolezen v naši družbi.

Na spletni strani društva je tudi Svetovalnica, v kateri vam je za odgovore na vprašanja v zvezi z endometriozo na voljo naša strokovna sodelavka in častna članica doc. dr. Martina Ribič Pucelj, dr. med., specialistka ginekologije in porodništva. V nekaj tednih našega delovanja se je na nas obrnilo že več kot deset žensk, ki so po svoje odgovore prišle v našo Svetovalnico.

V prihodnosti bodo med drugim organizirana tudi srečanja, na katerih se bodo ženske iz posameznih regij spoznale, povezale ter v neki obliki podpirne skupine naše podporo in pomoč za reševanje svoje stiske, povezane z endometriozo.

V marcu smo pripravile veliko različnih aktivnosti pod skupnim imenom **Endomarec 2017**, katerih namen je ozaveščanje o endometriozii.

- Pripravile smo plakate in letake, ki so v marcu krasili zdravstvene domove in nekatere predele Ljubljane.
- Izdelale smo rumene pentlje – kot simbol ozaveščanja o endometriozii.
- Organizirale smo uporabniška srečanja po večjih krajih po Sloveniji in tudi druge ženske z endometriozo spodbudile, da se povežejo z drugimi »endosestrami« iz svojega okoliša.
- 5. marca 2017 smo v SiTi Teatru BTC organizirale prvi **Endogodek** v Sloveniji, na katerem smo si ogledali film **Endo-kaj?** (*Endo-What?*) in prisluhnili **predavanju Endometriozii – socialna bolezen** doc. dr. Martine Ribič Pucelj, dr. med., specialiste ginekologije in porodništva.
- Izvedle smo izziv **#vlozkenamizo**, s katerim želimo spodbuditi podiranje menstrualnega tabuja, ki je žal še vedno prisoten in pomembno vpliva na slabo prepoznavnost kot tudi pozno diagnosticiranje in samo poznejšo obravnavo endometriozii v družbi. Naš namen je bil, da bi družbeno omrežje Facebook preplavile fotografije menstrualnih pripomočkov, ki bi bile posnete na javnem mestu. S tem smo želeli spodbuditi govor o menstruaciji in težavah, povezanih z njo.
- Na družbenih omrežjih smo v sklopu akcije **#31dniendoozaveščanja** (31 dni endoozaveščanja) vsak dan delile endodejstvo – dejstva o endometriozii.

- Pripravile smo delavnice **Menstruacija ob kavi**, s katerimi želimo spodbuditi pogovor o menstruaciji zunaj zasebne sfere in odpreti javni diskurz o tej tematiki.

Menstruacija ob kavi

- * Ponedeljek, 29. maj ob 17. uri v Cerknici
 - * Sobota, 3. junij ob 10. uri v Novi Gorici
- Prijave zbiramo na info@endozavest.si*

O delavnici bolj na dolgo in široko:

Menstruacija ob kavi je zabavna in igriva brezplača delavnica, na kateri bomo ob kavici klepetale o menstruaciji - torej želimo si čvekanja o temi, ki včasih tiči nekje skrita v naših mislih, o kateri se bojimo spregovoriti, mogoče zato, ker nas je sram ali pa se bojimo odziva drugih ljudi. Želimo podirati tabuje. Želimo, da se o menstruaciji govori odprto in brez zadrege.

Na delavnico ste vabljeni vse ženske - bodisi mladostnice, dekleta bodisi odrasle ženske.

Delavnica se bo izvajala v večjih krajih po Sloveniji - prva delavnica se je že izvedla v torek, 18.4.2017 v Študentskem Kampusu, Ljubljana. Za ostale termine vas vabimo, da kar pridno spremljate našo spletno in Facebook stran.

Endozavest
Društvo za ozaveščanje o endometriozii

Društvo Endozavest
Videm 2a
1380 Cerknica

Vabljeni_i, da si ogledate našo **spletno stran**:
<http://endozavest.si/>.

Za več informacij smo dosegljive na:
info@endozavest.si

ali na **Facebook strani Društvo Endozavest**.

Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do spletne strani organizacije.

Kaj imata skupnega menstruacija in socialno delo?

V vseh letih študija sem se s temo menstruacije le redko srečala in sem, čeprav so nekatere profesorice pričakovale, da bom pisala o drugih temah (o katerih sem imela več znanja in izkušenj), vztrajala pri menstruaciji.

Kako da me je ta tema tako prevzela, da sem se proti koncu študija odločila, da bom celo diplomsko nalogo o tem napisala? Enemu od mojih prijateljev se je še neuporabljjen vložek tako gnusil, da se ga ni želel niti dotakniti. O tem sem še dneve razmišljala in začela sem se spominjati svoje prve menstruacije, tega, kako so sošolke v osnovni šoli doživljale menstruacijo – nekatere so prikrievale, da jo že imajo, druge obratno. Izmislele smo si tudi tisoč in en izraz za poimenovanje menstruacije (najraje sem imela izraz "red party"). Spomnila sem se, kako sem bila naučena, da moram menstrualne vložke pospraviti in jih ne smem odlagati na vidnih mestih, in razmišljala o tem, zakaj si lahko obrišem nos pred vsemi ljudmi, ko moram pa na stranišče in želim s sabo vzeti vložek, ga pred odhodom spretno izvlečem iz torbice in pospravim v žep, ne da bi to kdo opazil, ali pa kar vzamem celo torbico s sabo. Spomnila sem se sorodnice, ki je po operaciji šepetala, da krvavi,

ker ni želela, da njena sinova to slišita. Spomnila sem se prepirov, v katerih je bila moja jeza pogosto zanemarjena z izgovorom, da imam gotovo tako imenovani predmenstrualni sindrom (PMS) in si vse samo domišljam. In kakšna sramota je, ko ženski menstrualna kri premoči oblačila! Postavljati sem si začela vprašanja, kot je recimo, zakaj je v reklamah za vložke namesto krvi predstavljena modra tekočina in zakaj je še vedno sprejemljivo trditi, da je ženska nesposobna za opravljanje določenih del, ker naj bi bila hormonsko neuravnovešena. Ali imajo tudi moški menstruacijo? Zakaj so menstrualni vložki višje obdavčeni kot plenice in drugi primerljivi izdelki?

Kljub temu ali morda ravno zato je moje pisanje diplomske naloge pritegnilo kar veliko pozornosti. Predvsem ženske so mi začele posredovati objave, fotografije, članke in videoposnetke o menstruaciji, nekatere so mi sporočile, da se s svojimi prijateljicami veliko več pogovarjajo o menstruaciji, odkar so se z mano pogovarjale o

naslovu mojega diplomskega dela (Tabu menstruacije). Kar nekaj je bilo tudi moških prijateljev, ki so mi začeli postavljati vprašanja o menstruaciji. Koga raje vprašati kot osebo, ki trdi, da je treba premagati tabu menstruacije?

¹ Ziferblat je prostor, kjer je zastoj vse, razen časa, ki ga tam preživiš.

Po uradnem zagovoru diplome imela sem v Ziferblatu¹ še eno predstavitev svojega dela, in sicer predvsem z namenom, da bi se o menstruaciji več pogovarjali. Na Facebooku je Ziferblat ustvaril dogodek, ki smo ga enostavno poimenovali Pogovor o menstruaciji. Kar 443 oseb je označilo, da jih dogodek zanima, in 317 oseb je označilo, da se bodo dogodka udeležile. Nekaj moških je dogodek tudi komentiralo. Nekdo je svojega prijatelja povabil na dogodek in mu to obrazložil v komentarju: "Sm mislu, da rabš, glede na to, kakšna tečka si biu zadnje dni." Za omenjeni dogodek so v sarkastičnem smislu uporabljali izraz "jubilej", vabili so se med seboj in se spraševali, ali naj s sabo vzamejo tampone. Bilo je še nekaj "vicev", ki so pravzaprav zabavali samo teh nekaj moških, in ne bi bili zanimivi, če bi jih v članku poskušala obnoviti. Prav vse_i smo bile_i nad odzivom na Facebooku neverjetno presenečene_i in čeprav ni nihče pričakoval, da se bodo vsi potrjeni gostje udeležili dogodka (to niti približno niso bila naša pričakovanja), smo jih zagotovo pričakovale_i več kot 9. V to številko sem všteta tudi jaz.

Nad dogodkom nikakor nisem bila razočarana. Bil je dolg in zanimiv pogovor, poleg tega pa smo se dogovorile za nadaljnja srečanja. Tako se je tudi ustanovila Ziferblatova skupina za ženske, v kateri se vsakih 14 dni srečujemo in se v zaupnem ter spoštljivem krogu novonastalih prijateljstev pogovarjamo o vseh mogočih temah.

Bila pa sem razočarana nad tem, da se je še vedno ogromno ljudi zmožnih iz menstruacije norčevati, ne pa tudi o tem zares pogovarjati. Vse to je bilo seveda še dodatno potrdilo, da je moja odločitev o temi diplomske naloge zelo primerna.

Za mojo diplomu je preko skupne prijateljice izvedela tudi

Tatjana Bočaj, *diplomirana medicinska sestra*, ki je v osnovni šoli poskrbela tudi za mojo informiranost o spolnosti in menstruaciji. Tatjana Bočaj je namreč zaposlena v Zdravstvenem domu Koper in že 22 let na šolah koprške občine poučuje zdravstveno vzgojo, med katero spada tudi spolna vzgoja. Tatjana je (oziroma je bila vsaj v času mojega šolanja) edina vez med učenkami_ci vseh šol; vse_i smo poznale_i našo medicinsko sestro, ki je govorila vse tiste zanimive stvari, o katerih ostale učiteljice niso želele govoriti. Po nekaj izmenjanih e-mailih sem Tatjano povabila na pijačo, kjer naj bi za časopis Po moč z njo naredila intervju. Najino deljenje izkušenj je trajalo tako dolgo, da je za intervju zmanjkalo časa. Kljub temu sem si zapisala nekaj njenih nasvetov za socialne delavke (in druge strokovnjakinje iz podobnih poklicev), ki delajo z otroki in mladimi:

- Dobro izhodišče za pogovor o spolnosti in menstruaciji je higiena. Začneš pri umivanju in nadaljuješ na druge teme.
- Pri delu z mladimi se je pomembno zavedati oziroma razmišljati o razmerah v družini in starše vključevati v svoje delo. Socialne delavke lahko pri tem dobro izkoristijo svoja znanja dela z družino.
- Pri delu na šolah, ko se otroka loči od razreda, je del časa pogosto dobro izkoristiti za individualno delo

oziroma pogovor, ki sicer v skupini ni možen; to je primerneje kot zgolj kaznovanje ali reševanje matematičnih nalog. "Z nekaj lepimi besedami", kot bi rekla Tatjana, lahko otroku ali mladostnici_ku pomagamo in jo/ga poskušamo razumeti. Tudi zaposleni na CSD-jih naj vzpostavijo osebni stik z ljudmi izven birokracije.

- Pri delu na terenu je smiselno vzpostaviti stike s patronažno službo in sodelovati.

Sama bi pri tem dodala, da vidim vlogo socialnih delavk in socialnih delavcev pri delu z otroki in mladostniki v tem, da informirajo, izobražujejo, predvsem pa nudijo socialno in emocionalno podporo pri soočanju s spremembami, ki jih ljudje v času odraščanja doživljamo. Vlogo socialnega dela vidim tudi v tem, da si upa spregovoriti o temah, ki sicer ostanejo nevidne. Skozi leta prakse sem lahko videla, da spolnost in menstruacija pogosto ostaneta tabu, s tem pa ljudje ostanejo sami s svojimi stiskami in strahovi. Socialna delavka ima priložnost, da z ljudmi spregovori in oblikuje prostor, v katerem se bodo njeni sogovorniki in sogovornice počutili varno in si svoje stiske upali deliti z njo. Tu bi predvsem opozorila na delo z ljudmi z ovirami, saj se jih pogosto sploh ne dojema kot spolno aktivne osebe.

Razbijanje tabuja menstruacije je pomembno tudi zato, da ženske hitreje poiščejo pomoč v primeru zdravst-

venih težav. Še vedno se zaradi občutkov sramu, umazanosti in podobnih prepričanj prepogosto izogibamo rednim in nujnim zdravniškim ginekološkim pregledom, kar lahko bistveno vpliva na zdravje žensk.

Po diplomski nalogi povzemam še svoje predloge (Radešić 2016: 59):

- Znižanje davka na vložke, saj dostopnost primernih menstrualnih pripomočkov (predvsem vložkov iz naravnih materialov) vpliva na zdravje žensk.
- Obvezna vključenost govora o menstruaciji v osnovnih šolah, saj ne moremo zagotoviti, da bodo vse deklice (in dečki) o tem slišali doma. Predhodna informiranost bistveno vpliva na doživetje menarhe in na naslednje menstruacije.
- Poskrbeti je treba za informiranost romskih deklic, ki so v Sloveniji še vedno pogosto izključene iz obveznega izobraževanja. To velja tudi za dečke.
- Dodatno izobraževanje ginekologov in ginekologinj, ki bi temeljilo na socialnem vidiku. Socialno delo ima lahko vlogo pri tem, saj se zaveda pomembnosti jezika. Ginekologi in ginekologinje bi morali biti občutljivi in usposobljeni tudi za delo z ženskami, ki so preživele spolno nasilje.
- Ginekologi in ginekologinje morajo biti občutljivi tudi na trans-

spolne moške in jim zagotoviti dostopnost do ginekoloških storitev ter spoštljivo obravnavo.

Če želite prebrati mojo diplomsko nalogo (v kateri lahko med drugim preberete, kaj se zgodi z osebo, ki menstruira v veselju, nekaj o transspolnosti in menstruaciji, menstrualnem aktivizmu in še čem drugem), jo lahko najdete v katalogu digitaliziranih diplomskih nalog (eGradiva) preko spletne strani FSD. Naslov diplomske naloge je **Tabu menstruacije**.

Namesto zaključka:

*apparently it is ungraceful of me
to mention my period in public
cause the actual biology
of my body is too real*

*it is okay to sell what's
between a woman's legs
more than it is okay to
mention its inner workings*

*the recreational use of
this body is seen as
beautiful while
its nature is
seen as ugly*

- *Rupi Kaur*

Viri:

- Radešić, L. (2016), *Tabu menstruacije*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. (Diplomsko delo).

BLOG HAYIN VSAKDAN: Vpogled v življenje sirske begunke

Ne gre zame.

Ne gre za njo.

Gre za naju.

Zgoraj so zapisani uvodni stavki bloga Hayin vsakdan, ki osvetljuje življenje sirske begunke z družino in njihovo integracijo v slovensko družbo.

Ilustracija Haye (A. Tomašič)

Zadnjih nekaj let smo priča množičnim migracijam ljudi, ki prihajajo z Bližnjega vzhoda v Evropo. Ljudje so iz različnih razlogov odšli na pot in mnoge od njih je nanjo pregнал strah za lastno življenje. Migracije same po sebi niso nov družbeni pojav, vendar ima kljub temu val

prihoda ljudi, ki smo mu priča sedaj, pogosto negativen pridih. Glavni vzroki so strah pred nepoznanim in terorističnimi napadi ter stereotipizacija islamske vere. Številni Evropejci se držijo svojega mišljenja in niso pripravljeni spremeniti negativnega pogleda na ljudi z Bližnjega vzhoda, po drugi stra-

ni pa tudi tisti, ki nimajo negativnega mišljenja o prihajajočih ljudeh, ne vedo veliko o njihovih navadah. Ravno iz teh dveh razlogov je nastal blog Hayin vsakdan.

Kot že ime pove, gre za blog o vsakdanjiku begunke Haya (ime je spremenjeno zaradi anonimnosti). Cilj bloga je ljudem približati življenje beguncev in njihove vsakdanje navade, ki so po eni strani enake kot naše, po drugi strani pa so drugačne in s tem tudi zanimive. Obenem je cilj namigniti ljudem, da je iskati skrajneže v vsakem od njih nekaj podobnega, kot bi iskali iglo v kopicu sena, saj so oni prav tako ljudje z družinami, ki si želijo mirnega življenja.

Haya je begunka s priznanim statusom za mednarodno zaščito, ki sem jo spoznala kot prostovoljka v društvu Odnos. Društvo Odnos je nevladna organizacija, ki je namenjena človeku in njegovim odnosom v družbi. Povezuje različne družbene vede, s pomočjo katerih skrbi za socialno delovanje in pomoč ter podporo ljudem pri učenju in osebnem razvoju. S svojim delovanjem povezuje različne kulture in znanja za obravnavanje in reševanje človeških ter družbenih problemov. Člani društva imajo veliko znanja z različnih področij in bogate izkušnje z delom z ljudmi. Delujejo na področjih socialnega in političnega vključevanja, vzgoje in izobraževanja otrok, mladostnikov ter odraslih. Nudijo svetovalne pogovore za begunce in osebe z mednarodno zaščito, pomoč pri

urejanju dokumentacij, vpisu v šolo, iskanju stanovanj, itn. Prostori društva so varno in prijetno mesto, kjer si ljudje med seboj pomagajo, zaupajo in se družijo. V društvu sodelujejo tudi prostovoljci, ki na različne načine prispevajo na pomoč.

Haya je frizerka srednjih let, ki živi v Ljubljani in je poročena mati s petimi otroki. Od povprečne Ljubljančanke jo loči dejstvo, da prihaja iz Sirije. V Ljubljani živi s svojim možem in dvema otrokoma. Na prvi pogled je sramežljiva, kasneje pa pokaže tudi svojo klepetavo naravo. Rada kuha, ustvarja nove recepte in ureja pričeske svojih prijateljev. Je nasmejana oseba, ki uživa v učenju tujih jezikov. Naše druženje poteka v mešanici slovenščine, angleščine in arabščine. V času naših aktivnosti Hayi pomagam s slovenskim jezikom, obenem pa skupaj premagujemo stereotipe o beguncih in svetovnih religijah ter drugačnost spreminjamo v enakost. Zgodbe za blog nastajajo vsak teden, ko jih obiščem na domu. Trenutno je blog sestavljen iz štirih glavnih delov: iz kuharskih receptov in prehranjevalnih navad (*Iz kuhinje*), literarnega kotička (*Modre misli*), učenja slovenščine (*Slovenščina*) in ostalih stvari, povezanih s Hayo (*Haya*).

Iz kuhinje

Na blogu lahko najdemo različne recepte, ki mi jih je zaupala Haya. Skupaj smo delali falafel, humus, pita kruh z mešanico začimb, imenovano zatar, in različna peciva. Osebnostno mi je najbolj všeč njena kava s kardamomom.

Falafel, humus, pita kruh z zatarjem in semena kardamoma (A. Tomašič)

Slovenščina

Učenje slovenščine prinaša veliko izzivov. Tujci se srečajo z novimi črkami, glasovi, izgovorjavo, posebnostmi pri pisanju in dvojino. Haya se je poleg tega morala navaditi na branje od leve proti desni, spoznala pa je tudi črko P, ki je arabščina nima. Ljudje, ki govorijo arabsko, pogosto namesto črke P izgovorijo črko B, saj jim zvenita zelo podobno. Ob trudu, ki ga Haya in njen mož Adnan vlagata v slovenščino, si ne predstavljam, koliko truda in časa bi potrebovala jaz, da bi se naučila arabsko.

Haya

Naše druženje je vedno vzajemno, saj se vsakič veliko naučimo drug od drugega. Jaz jim pripovedujem, kako je v Sloveniji, in oni meni, kako je v Siriji in sosednjih državah. Zanimivo je poslušati, kakšna naključja so prinesla ljudi v Evropo in kaj so morali pretr-

peti. Na začetku me je presenečalo, koliko pozitivne naravnosti premore Hayina družina, kljub temu da niso več blizu svojega prvotnega doma. Zdaj vem, da gre življenje naprej in da jim ravno prilagajanje novemu okolju daje energijo. Kljub integraciji ohranjajo nekatere svoje stare navade, kar je edino pravilno. Velik pomen v njihovih življenjih imajo mobilni telefoni, ki so edina vez med njimi in njihovimi ostalimi družinskimi člani, ki so bodisi ostali v Siriji bodisi odšli kam drugam.

Haya zelo rada govori o naravi in ostalih značilnostih Sirije. Po njenem mnenju je najlepše sirsko mesto Alep, v katerem je preživela največ časa. Glavno mesto Sirije je Damask, prebivalstvo pa je v večini muslimansko. Haya in Adnan se zanimata za navade kristjanov in si želita obiskati cerkev. Njuno mnenje je, da ni pomembno, katere vere je človek, samo da ima čisto srce.

Upam, da bo blog komu pomagal pri oblikovanju pozitivnega pogleda na begunce. Moramo se naučiti sobivati, saj smo si konec koncev kljub razlikam zelo podobni. Zahvaljujem se društvu Odnos za njihov trud pri delu z in predvsem za ljudi ter Hayini družini, ki z mano deli delce svojega življenja.

Vabljeni k branju bloga Hayin vsakdan:

<https://sincereplanet.wordpress.com/blog/>

Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do bloga.

Društvo Odnos - Društvo za razvoj in povezovanje družbenih ved in kultur

Društvo ODNOS je nevladna organizacija, v kateri člani razvijamo nove ideje in izvajamo inovativne (vzgojno-izobraževalne, socialne in raziskovalne) dejavnosti v smeri spoznavanja človeka in njegove umeščenosti v sodobni kompleksni in raznoliki družbi. Razvijamo in povezujemo različne družbene vede, ki jih razumemo kot teoretski okvir in podlago za konkretno socialno delovanje in pomoč ter podporo človeku pri učenju in osebnem razvoju. Na ta način povezujemo tudi kulture oziroma znanja za celovito obravnavanje in reševanje človeških in družbenih problemov.

Delujemo na področjih socialnega in političnega vključevanja, vzgoje in izobraževanja otrok, mladostnikov ter odraslih za ustvarjalno, nenasilno ter socialno raznoliko in odgovorno življenje. Ustvarjamo pogoje za spodbujanje kreativnosti ter pridobivanje raznolikih neformalnih učnih in socialnih ter več-kulturnih izkušenj. Prizadevamo si za družboslovno opismenjevanje oziroma senzibilizacijo otrok, mladostnikov in odraslih za aktivno in odgovorno državljanstvo ter participacijo v kulturno pluralni sodobni družbi. Poudarek je na skupnostnem delovanju, usmerjeni smo v podporo in pomoč priseljenim prebivalcem oz. migrantom, prosilcem za mednarodno zaščito in osebam z mednarodno zaščito. Delamo osebno s posamezniki, družinami in skupinami. Zagotavljamo osebni svetovalni pogovor in prepoznavanje socialne situacije, zagovorništvo pred javnimi institucijami, mobilizacijo (aktivacijo, vključevanje in usmerjanje na podlagi prepoznanih in izraženih potreb), psihosocialno podporo.

V mnoge aktivnosti vključujemo učenje, šport in rekreacijo, člane in simpatizerje, uporabnike spodbujamo k aktivnemu preživljanju prostega časa, solidarnosti, medsebojni pomoči ter osebni in družbeni odgovornosti.

Že več let aktivno sodelujemo s študentkami in študenti Fakultete za socialno delo, ki pri nas opravljajo študijsko prakso.

Kaj o Društvu ODNOS menijo študentke, ki so v njem opravljale študijsko prakso?

»V društvu Odnos sem prakso opravljala v zadnjem letniku dodiplomskega študija. Kljub temu da so bila razpisana mesta že zdavnaj zasedena, so me vseeno sprejeli in mi tekom študijske prakse nudili vso potrebno podporo. V društvu je moč zaznati veliko domačnosti in ljubezni, ki jo širita Irena in Franci skupaj z ostalimi zaposlenimi, prostovoljkami_c_i in seveda uporabnicami_ki. Vsak dan se v društvu izvajajo različne aktivnosti, zelo pa so odprti za nove ideje. Te so bile vedno upoštevane z veliko podpore, spoštovanja in spodbujanja. Poleg tega sem v društvu pridobila veliko, veliko, veliko znanja – tako iz prakse kot tudi teorije. Društvo Odnos, hvala vam za vse! Torej, če ne veste, kje bi prihodnje leto opravljali prakso – Društvo Odnos je to, kar iščete! :) «

Tjaša, absolventka

»Vsem študentkam in študentom socialnega dela pa tudi drugih smeri toplo priporočam opravljanje študijske prakse oziroma prostovoljnega dela v Društvu Odnos. Irena in Franci skupaj z ostalimi zaposlenimi, prostovoljci in uporabniki krojita srečne zgodbe iz manj srečnih okoliščin in s svojo srčnostjo, znanjem in trdim delom omogočata integracijo in povezovanje najrazličnejših družbenih skupin in posameznikov. Tekom praktičnega dela v društvu sem vedno spoštovala in cenila svobodo uresničevanja svojih idej, obenem pa možnost za stalno nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje svojih sposobnosti. Vrata zaposlenih so prostovoljcem vedno odprta za vsa vprašanja, dileme in ideje, društveni prostori pa omogočajo sproščeno in pozitivno druženje z uporabniki. Poleg znanja in izkušenj sem na praksi pridobila kar nekaj novih prijateljstev, omogočeno pa mi je bilo tudi opravljanje empiričnega dela svoje diplomske naloge, za kar se vsem članicam ženske skupine ter Ireni Zajc še enkrat toplo zahvaljujem.«

Manca, absolventka

Društvo Odnos
Einspielerjeva ulica 6
1000 Ljubljana

Vabljeni_i, da si ogledate našo spletno stran:
<http://odnos.si/>
Za več informacij smo dosegljivi na: 041 552 628
e-mail: drustvoodnos@gmail.com,
prostovoljstvo/študijska praksa:
prostovoljstvo.odnos.ljubljana@gmail.com

Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do spletne strani organizacije.

■ Piše: Melisa BARANJA, uni. dipl. soc. del.

Ženska, mati, Rominja: od Ciganke do Rominje

Leta 1971 so na svetovnem kongresu v Londonu Romi dobili svojo zastavo, himno in »ime«. Takrat so uradno sprejeli besedo Rom za označevanje pripadnika romske skupnosti. 8. april pa je bil izbran za svetovni dan Romov. Povsod po Sloveniji na ta dan potekajo razne prireditve, seminarji in konference. Skupno število Romov v Evropi naj bi bilo po veljavnih ocenah od 10 do 15 milijonov. Zaradi nezanesljivosti uradnih podatkov o številu Romov v posameznih državah, ki se izkazujejo ob rednih popisih prebivalstva, se ti dopolnjujejo z neuradnimi viri in ocenami. Na spletni strani Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti lahko preberemo, da po ocenah različnih institucij (centri za socialno delo, upravne enote, nevladne organizacije) v Sloveniji živi približno od 7.000 do 12.000 Romov. Romi so v večjem številu naseljeni v Prekmurju, na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju ter v večjih mestih, kot so Maribor, Velenje, Ljubljana, Celje, Jesenice, Radovljica. Na Jesenicah in v Radovljici živijo predvsem družine Sintov. Med seboj se skupnosti in posamezniki razlikujejo po verski pripadnosti, narečjih, ki jih govorijo, stopnjah sprejetosti med

večinskim prebivalstvom ter stopnji doseganja svojih temeljnih človeških pravic. Vsem pa je skupno, da so del marginalizirane družbene skupine, ki je najbolj izpostavljena diskriminaciji na podlagi etnične pripadnosti. Večina Romov se srečuje s številnimi ovirami na področjih izobraževanja, zaposlovanja, nastanitve in pri dostopanju do socialnih in zdravstvenih storitev (Baranja 2016a: 100).

Ker sem sama Rominja, je del moje življenjske izkušnje, da sem bila sama tarča diskriminacije, segregacije, stereotipov, predsodkov in rasizma. Ravno zaradi tega se člani Romskega akademskega kluba, visoko izobraženi mladi Romi in Rominje, ki imamo podobne izkušnje, močno zavedamo, kako pomembno je ozaveščanje javnosti o položaju Romov in Rominj v Sloveniji. Predvsem ozaveščanje o pomenu izobraževanja in poročanja medijev o romskih skupnostih, zato v aprilu in maju po vsej Sloveniji izvajamo delavnice in predavanja za dijake ter študente v okviru festivala Romano čhon.

Zaradi osebnih izkušenj sem se odločila, da bom v tem prispevku spregovorila o Rominjah, ki so zelo pogosto spregledane

v javnih razpravah. Ravno zaradi tega sem v diplomskem delu »Ženska, mati, Rominja: Življenjske zgodbe slovenskih Rominj s perspektive socialnega dela« raziskala in analizirala del življenjske izkušnje Rominj, tistih, ki so matere. S svojo raziskavo sem tem ženskam hotela dati javni glas, ki ga imajo same le zelo redko ali pa nikoli. Rominje, ženske v romskih skupnostih, imajo skoraj univerzalno izkušnjo, da tekom življenja tako ali drugače kot pripadnice romske manjšine dobijo oznako drugega, manjvrednega, tujega. Določenim osebam v družbi, ki doživljajo eno ali več ranljivosti, pripišejo tudi druge negativne lastnosti ali oznake, zaradi katerih se njihova ranljivost poglobi in začne delovati izključevalno ali diskriminatorno (prim. Zaviršek, Škerjanc 2000: 388).

Temeljna predpostavka v socialnem delu je, da se je treba v teoriji in praksi usmerjati k raziskovanju značilnosti vsakdanjega življenjskega sveta ob upoštevanju te vsakdanjskosti pri načrtovanju in izvajanju socialnega dela. Ko stopimo v skupnostni prostor, to naredimo, da bi razumeli. Raziskovanje v skupnosti je nenehno pogajanje in dogovarjanje o pomenuh (Grebenc, Šabić, 2013: 13). Znotraj odrezanosti od večinske družbe so romske ženske redko predmet raziskovalnega in sploh družbenega zanimanja. Čeprav je bil moj vzorec geografsko razprostranjen, ni v nobenem smislu reprezentativen; kljub temu sem skozi pogovore s sogovornicami pridobila vpogled v tisto, kar je najbrž dovolj tipična izkušnja romske ženske in matere, ki je dvakrat zamejena. Najprej na svojo izvorno skupnost, nato pa še na svojo družino, ki to žensko večinoma trd-

no vstavlja v temeljni patriarhalni vzorec. Družina je v definiciji socialnega dela skupnost, ki vsebuje in vzpostavlja, tudi kot še neuresničene možnosti, vse vidike življenja: biološkega, psihološkega, družbenega, kulturnega, ekonomskega, pravnega, političnega, religioznega, itd. Družina je temeljna, tudi zgodovinska, vez obstoja, tako za posameznika kot za različne skupnosti. Izraža naravo same družbe, vseh družb, ki so zgodovinsko obstajale.

Moja raziskava kaže, da bi ženske, romske matere, vsekakor potrebovale pomoč organiziranih projektov socialnega dela. Kot piše Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008), učinkoviti projekti pomoči družini v socialnem delu sežejo iz družine v skupnost. Načrtovanje pomoči družini praviloma ni dovolj dobro, če ne prispeva k vključenosti v socialno okolje in k večji socialni moči družine. Načrtovanje pomoči za akutne stiske in težave pa vključuje skupnostne mreže, skupine za samopomoč, institucije, ki prispevajo svoj delež. Povezanost družine in skupnosti v sodobnih, postmodernih konceptih socialnega dela raziskujemo že v procesu instrumentalne definicije problema in rešitev. Mobilizacija virov v posamezniku, družini, okolju mora biti usmerjena v izboljšanje življenja. Učinkovita pomoč družini potrebuje v skupnosti sogovornice in sodelavke za oblikovanje izvirnega projekta pomoči. Najprej so to obstoječe ustanove, kot so: šole, centri za socialno delo, društva, skupine za samopomoč, materinski domovi, varne hiše. Izredno pomembno je, da lahko proces pomoči v socialnem delu računa na pomoč iz življenjskega okolja ljudi. Pomembna je tudi naravnost k soust-

varjanju novih možnosti tam, kjer jih še ni (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 69).

Problematika romskih žensk, s katerimi sem se pogovarjala, temelji na dveh vrstah revščine oz. depriviligiranosti: na eni strani gre za dejansko ekonomsko revščino ali resno deprivacijo, na drugi strani pa romska ženska s sklenitvijo partnerstva ali zakona, kar se praviloma zgodi v zelo mladih letih, postane socialno osamljena ali celo izolirana. Večinoma zakon in rojstvo otroka zanjo pomenita odpoved zaposlitvi, s tem pa ekonomsko odvisnost in hkrati večinoma tudi odpoved vsakemu nadaljnjemu šolanju in poklicnemu usposabljanju ali pa odpoved načrtom o začetku šolanja, če je ženska nepismena. Hkrati vse moje sogovornice kažejo tako rekoč popolno vdanost v svojo materinsko vlogo: ne dvomijo, da je to njihovo prednostno poslanstvo, ne pritožujejo se zaradi socialne in izobrazbene ter ekonomske izgube, ki jim ga je materinstvo prineslo. Tiste, ki svojih izobrazbenih ciljev niso mogle doseči, pa te ambicije tem bolj vlagajo v svoje otroke: ne le da so do njih posebej zaščitniške, temveč prvenstveno poudarjajo pomen šolanja in izobrazbe zanje. Prav mogoče je, da se tovrsten pritisk na otroke, da dosežejo tisto, česar mati ni mogla, lahko izkaže kot zaviralnega za otroke. Še bolj pomembno pa je, da mnoge izmed sogovornic, še posebej tiste, ki niso pismene, nimajo primernih orodij, da bi otrokom na poti do izobrazbe odločilno pomagale. Na ta način je medgeneracijski krog lahko neprebojno sklenjen.

Moje sogovornice prav gotovo predstavlja-

jo tista skupnostna jedra, o katerih govori Čačinovič Vogrinčič (2008: 69) in s katerimi se lahko povežemo v procesu pomoči družini. Pravzaprav bi bilo mogoče in nujno, da se te ženske in še stotine drugih v podobnem položaju aktivira kot tovrstno skupnostno jedro. Cilj reševanja kompleksnih socialnih problemov ljudi v socialnem delu je jasno postavljen, pravi Čačinovič Vogrinčič (ibid.), delo namreč zastavimo tako, da bo strokovna pomoč krepila uporabnikovo moč. Delati iz perspektive moči pomeni, da smo se odločili, da s svojim znanjem in s spoštljivim ravnanjem omogočimo ljudem izkušnjo, da so kompetentni za svoje življenje, izkušnjo samospoštovanja in osebnega dostojanstva. Izviren delovni projekt pomoči se soustvarja iz perspektive moči.

Za začetek bi se bilo morda potrebno na izviren način, ki ženskam, romskim materam, ne posega v vsakdanjik skrbi za otroke, družino in gospodinjstvo, lotiti problematike njihovega medgeneracijskega začaranega kroga s posegom v njihovo nepismenost in neizobraženost. Oboje je namreč mogoče razumeti kot obliko nasilja nad temi ženskami, ki ga je potrebno v interesu družbene pravičnosti odpraviti in preprečevati, in to ne zgolj kot objektivno okoliščino, ki je rezultat njihovih življenjskih poti, systemske revščine in prikrajšanosti. Kot pravi Darja Zaviršek (1994: 23): socialna delavka, ki ne pozna in ne razume strukture razsežnosti nasilja nad ženskami v družini, lahko definira položaj prizadete kot neustrezno opravljanje vloge žene in gospodinje. To je definicija, ki so jo moje sogovornice večinoma temeljito ponotranjile, tako da so ma-

terinstvo doživele med drugim tudi kot odpoved svojim izobrazbenim, poklicnim in ekonomskim ambicijam. Projekt opismenjevanja romskih žensk na način, ki ne bi bil v njihovem realnem ali dojetem konfliktu z njihovo skrbniško vlogo doma, bi bil nenazadnje tudi uresničitev tiste pozitivne pristranskosti socialnega dela, o kateri govori Vito Flaker (Flaker et al., 2011: 322). Direktno socialno delo, ki omogoča, da smo skupaj z ljudmi, ki trpijo, in se z njimi kot priče udeležujemo stigme, diskriminacije, rasizma, segregacije in posledično izključevanja ljudi (Flaker 2012: 44), bi tako lahko v situacijo stotin romskih žensk in mater prineslo opolno-močenje zanje in za celotne romske skupnosti.

Viri:

- Baranja, M. (2016a), *Teško je biti Rominja, še težje Ciganka*. Redna zbirka celjske Mohorjeve družbe, str. 100-105. Celje: Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba.

- Baranja, M. (2016b), *Ženska, mati, Rominja: Živoljenjske zgodbe slovenskih Rominj s perspektive socialnega dela*. Diplomsko naloga. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Čačinovič Vogrinčič, G. (2008), *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

- Flaker, V. (2012), *Direktno socialno delo*. Ljubljana: Založba */cf.

- Flaker, V., Nagode, M., Rafaelič, A., Udovič, N. (2011), *Nastajanje dolgotrajne oskrbe: Ljudje in procesi – eksperiment in sistem*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Grebenc, V., Šabić, A. (2013), *Ljubljanske zgodbe: biografije navadnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

- Zaviršek, D., Škerjanc, J. (2000), *Analiza položaja izključenih družbenih skupin v Sloveniji in predlogi za zmanjšanje njihove izključenosti v sistemu socialnega varstva*. Poročilo o raziskavi. Socialno delo, let. 39, št. 6, str. 387-419. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Zaviršek, D. (1994), *Ženske in duševno zdravje: o novih kulturah skrbi*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

■ Piše: Laura RADEŠIĆ, uni. dipl. soc. del.

Predlogi za pisanje diplomske naloge

Med pisanjem diplomske naloge sem si sprti zapisovala vse tisto, kar bi naredila drugače, če bi še enkrat začela, in tisto, kar se mi je zdelo, da moje delo olajšuje.

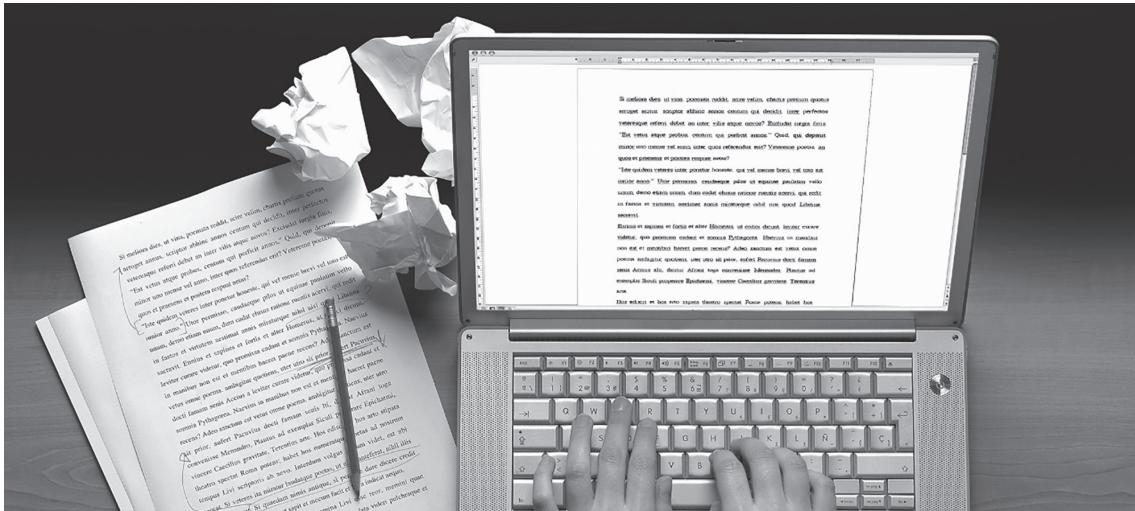
Začeti dovolj zgodaj. Še preden te faks opozori na to. Moj predlog je, da začneš že na začetku zadnjega letnika, razen če nameravaš podaljšati študij z absolventskim stažem.

Izbira res zanimive teme. Katerim temam si v času študija posvetil_a največ pozornosti? Kje si opravljal_a prakso? Katere teme te v življenju na splošno zelo zanimajo? Kaj počneš v prostem času? Kje bi se rad_a zaposlil_a? Tema diplomske naloge ne bo vplivala na to, kje boš dobil_a službo, ampak z odgovori na vsa ta vprašanja lahko prideš do ideje in odločitve o tem, kaj je tisto, o čemer boš pisal_a. In pomembno je predvsem zato, ker pisanje diplome ni vedno samo zabavno in poučno. Je tudi naporno, utrujajoče, na trenutke celo dolgočasno. A če boš pisal_a o nečem, kar te ZARES zanima, potem bo vse te trenutke lažje premagati. In veliko več bo takšnih trenutkov, ki se bodo med zatopljenim branjem hitro spreminjali v ure in ure

raziskovanja ter učenja.

Izbira primerne mentorice ali mentorja. Pomembno je, da ima mentor_ica dovolj znanja o temi, ki si jo izbral_a, saj ti bo tako lažje svetoval_a pri literaturi in komentiranju vsebine. Zame je bilo še bolj pomembno to, da sem imela z mentorico vzpostavljen spoštljiv odnos. Čeprav sem diplomsko nalogo (iz več razlogov) pisala bolj ali manj sama, si je mentorica vseeno vzela čas, pregledala osnutke diplome in mi poslala povratne komentarje.

Dnevnik. Takoj na začetku si pripravi zvezek, v katerega zapisuješ ideje, misli in vse drugo, kar je povezano s pisanjem diplomskega dela. Tako boš imel_a vse zbrano na enem mestu in boš lahko kadarkoli prelistal_a in pregledal_a, kako si razmišljal_a dneve ali tedne pred tem. Škoda bi bilo, da pozabiš na kakšno dobro idejo, ki se ti je porodila, a je nisi nikamor zapisal_a.

Prebiranje literature pred začetkom raziskovanja. Še preden začneš s pisanjem in raziskovanjem, preberi dovolj literature. Pomembno je zato, da boš lahko dobro zastavil_a raziskavo in ne boš pozabil_a na kakšno bistveno stvar, ki bi jo pri raziskovanju lahko upošteval_a.

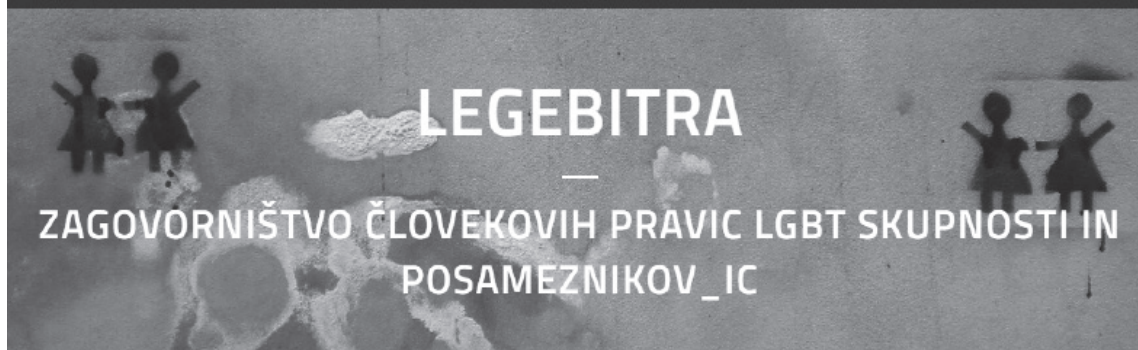
Listki, »markerji«, postavitev mize, delujoč računalnik. Ko sem začela s prebiranjem literature, sem si pripravila dovolj listkov za označevanje, »markerjev« (sicer sem morala sredi analize kupiti nove, ker je zmanjkalo barve), mizo sem si postavila tako, da sem imela pogled ven iz sobe (sicer jo imam ob steni, ampak sem želela več svetlobe in pogled ven, ker sem za mizo preživela veliko preveč časa) in še računalnik! Sama imam zelo majhen računalnik in marsikdo se čudi, kako sem diplomsko nalogo spisala na njem, ampak nisem imela druge izbire. :) Prijatelj mi je vmes posodil še dodaten zaslon, da sem lažje pisala,

hkrati pa popravil moj star računalnik, da je kolikor toliko v redu deloval. To se splača narediti še pred začetkom pisanja.

Varnostne kopije (USB-ključek, e-mail, računalnik). Kljub temu da imaš morda nov in dobro delujoč računalnik, se lahko vedno zgodi nesreča in izgubiš vse podatke. Zato nujno (!) pogosto (!) shranjuj kopije dokumentov na različna mesta. Sama sem si diplomsko nalogo za vsak primer večkrat na dan poslala na svoj e-mail. :) Poleg tega sem občasno naredila tudi kopijo na USB-ključek (predvsem proti koncu, ko je bila diplomska naloga že skoraj zaključena).

In sprostitvev! Pri vsem tem nikakor ne pozabi na svoje zdravje, dobro počutje in zabavo. :)

Društvo Kulturno, informacijsko in svetovalno središče Legebitra

DIC Legebitra je nevladna in neprofitna organizacija. Naše poslanstvo je predvsem izboljšati položaj in odnos do LGBT-oseb na različnih nivojih in področjih življenja v Sloveniji. Z zagotavljanjem varnega prostora in posredovanjem relevantnih in točnih informacij želimo izobraževati in osveščati, hkrati pa s svojim delom opozarjati na neenakost v slovenski družbi. Naša ciljna skupina so LGBT-osebe in druge javnosti, saj lahko le tako aktivno vplivamo na proces socialnega vključevanja LGBT-oseb v družbo. Osnovni namen in cilji, ki jih želi društvo uresničiti, so skupno in medsebojno reševanje psihosocialnih težav LGBT-oseb in LGBT-mladih s podobnimi psihosocialnimi težavami, svetovanje in dvigovanje zavesti javnosti glede spolnih usmerjenosti, spolnih identitet ter spolnih izrazov in položaja teh oseb v družbi. Prav tako pa tudi reševanje problemov v vsakdanjem življenju, vplivanje na večjo strpnost v družbi in sprejemanje LGBT-oseb in skupin, odpravo diskriminacije LGBT-oseb in skupin na raznih nivojih in področjih življenja.

Podporna skupina za starše LGBT-oseb

Srečanja skupine za starše potekajo vsako prvo soboto v mesecu od 10. ure dalje v prostorih DIC Legebitra (Trubarjeva 76a, Ljubljana). Namen skupine je druženje, podpora in opolnomočenje staršev LGBT-oseb. Srečanja nudijo varen prostor materam, očetom in skrbnikom ter skrbnicam LGBT-oseb, kjer lahko delijo svoje izkušnje in prisluhnejo nasvetom drugih staršev ter skrbnikov LGBT-oseb. Več informacij o skupini lahko najdete na www.legebitra.si.

Mladinska čvekalnica za LGBT-osebe

Mladinska čvekalnica poteka dvakrat mesečno, in sicer ob sredo ob 17.00 v prostorih DIC Legebitra (Trubarjeva 76a, Ljubljana). Namen skupine je druženje v varnem prostoru, deljenje svojih izkušenj med seboj, pridobivanje novih poznanstev in pridobitev potrebne podpore v vsakodnevnom življenju. Več informacij o dogodkih lahko najdete na www.legebitra.si.

Terenska ekipa Čas za STIK

Srečanja terenske ekipe potekajo enkrat tedensko po različnih mestih: v Kopru, Mariboru, Novem Mestu in Kranju. Varen prostor se trudimo zagotavljati tudi izven Ljubljane, tako da poskrbimo za druženje v varnem prostoru, deljenje svojih izkušenj med seboj, pridobivanje novih poznanstev, vzpostavitev lokalne LGBT skupnosti ter pridobitev potrebne podpore v vsakodnevnom življenju. Več informacij o terenski ekipi lahko najdete na www.legebitra.si.

DIC Legebitra
Trubarjeva cesta 76a
1000 Ljubljana

Vabljeni, da si ogledate našo spletno stran:
<http://www.legebitra.si/>
Za več informacij smo dosegljivi na: 01 430 51 44
e-mail: INFO@LEGEBITRA.SI

Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do spletne strani organizacije.

■ Sprašuje: Gaja ČERNE

Izr. prof. dr. Mojca Urek

foto: Mateja Petan

Kaj ste si želeli postati po poklicu kot otrok?

Marsikaj v različnih obdobjih, a, zanimivo, nikoli učiteljica. To sem si prav govorila, ko sem odraščala: Vidim se v tem ali onem poklicu, ne bi pa bila učiteljica. No, očitno se zarečenege kruha največ poje. Ko sem bila čisto majhna, sem hotela biti baletka. Izvajala sem plesne točke pred starši, ki so bili kljub aplavzom malo skeptični, če sem prave konstitucije za baletno šolo. V nekem obdobju, mislim da v srednji šoli, sem se videla kot slikarka, opazovala sem sezonske portretiste na portoroški obali in sama doma z ogljem ali svinčnikom risala portrete s fotografij. Potem se mi je zdelo, da bi lahko bila pisateljica, v srednji šoli sem napisala in ilustrirala nekakšen

pismo-roman. Pa svetovna popotnica, čeprav takrat nisem bila še skoraj nikjer zunaj Slovenije, ampak me je to vznemirjalo. Ni mi bilo čisto jasno, ali je to lahko tudi poklic, ampak gotovo sem govorila o tem, da bom to počela.

V osnovni šoli sem bila zvesta poslušalka in dajalka nasvetov prijateljicam in sem se videla v poklicih, v katerih bi lahko prišle do izraza te sposobnosti. Redno sem pri stari mami prebirala nasvete na zadnji strani revije Jana, kjer je bila rubrika »Porota svetuje« in so ljudje raznih starosti in profilov odgovarjali na življenjske dileme ljudi, katerih zgodba je bila v grobih orisih predstavljena na začetku. Jaz sem zmeraj imela idejo, kaj bi jim rekla; lahko bi rekla, da je ta ideja kar kričala v meni, v želji da bi jo prenesla naprej. In sem pisala pisma na Jano z mojim pogledom na situacije in se, osnovnošolka, spraševala, kako za vruga prideš v sistem. Kako ti ljudje, ki pišejo odgovore v Jano, že vnaprej pridejo do zgodbe, da lahko naslednji teden v novi številki že nekemu odgovorijo. Staršev o tem nisem spraševala, takrat smo imeli otroci še privilegij, da se starši niso tako obsesivno ukvarjali z našimi talenti in prostim časom, enostavno si imel svoj svet, v katerem si razvijal svoje fantazije in odnose, iz sobe ali dvorišča pa prišel toliko, da si

si vzel kaj iz hladilnika.

Ko sem bila v nižjih razredih osnovne šole, sem našla v Politikinem Zabavniku naslove vrstnikov, ki so iskali nekoga, ki bi se z njimi dopisoval. Tako sem si dopisovala skozi osnovno šolo z več vrstniki iz vse Jugoslavije. Nekoč sem dopisovalki iz Jesenic menda v pismu napisala, da želim postati otroška zdravnica. Tega se gotovo ne bi nikoli spomnila, če mi tega ne bi povedala sošolka na Višji šoli za socialne delavce. Ko je prišla preverit, ali je naredila sprejemne izpite, jo je spremljala prijateljica, ki je bila moja otroška dopisovalka in je prepoznala moje ime na seznamu. Tako sem preko sošolke pozneje izvedela za to svojo željo.

Ko sem se morala odločiti za srednjo šolo, smo imeli doma manjšo krizno situacijo. Tik pred zdajci sem se vkopala, da hočem na srednjo zdravstveno šolo. Oče me je nekaj tednov vsakič pri mizi opominjal na to, da bom nosila kahle, jaz sem pa tuleč odvihrala v sobo s: »Pa bom, saj jih ne boš ti!« V svoji fantaziji sem se videla kot romantično mešanico med Florence Nightingale, najbolj znano medicinsko sestro, in nuno v kakšnem afriškem misijonu. Bistvo ni bilo toliko v tem, da bi hotela na vsak način biti medicinska sestra (ali nuna), ampak da bom nekako prišla do Afrike, in to se mi je zdela primerna pot. Kakorkoli, zelo sem uživala na Srednji zdravstveni šoli v Piranu in mi za mojo izbiro ni žal; sklenila sem prijateljstva, ki trajajo še danes, uživa-

la v praksi po bolnišnicah in v počitniškem delu v bližnjem domu za upokojujence na Markovcu.

Proti koncu srednje šole pa mi je bilo tudi že malo dolgčas, zlasti ker me je dril pri učenju nege bolnika, kot na primer kako pospraviti posteljo tako, da gre modra črta naravnost po sredi rjuhe, spravljal ob pamet (nikakor nisem zapopadla), pa tudi samo anatomsko gledanje na človeka skozi človeške organe, funkcije, sisteme, simptome me ni več zadovoljilo. Mi je bilo pa vseč, da je bilo več telesnega kontakta pri delu z ljudmi: pri oblačenju, obračanju, previjanju, masaži. Ne gre samo za opravila pri negi, ampak za to, da se z medsebojnim dotikom zgodi med ljudmi nekaj več kot samo z besedami. Kot da imaš še en kanal več, da nekaj izraziš, narediš, se zatipaš. To sem pri socialnem delu, ki je temeljilo večinoma na verbalnem sporazumevanju in pogovoru, pozneje pogrešala.

Zakaj ste se odločili za socialno delo?

Prav zaradi tega, ker mi je »tisto nekaj« pri delu z ljudmi v zdravstveni šoli zelo manjkalo. S prijateljico in sošolko Natalijo sva na informativne dneve obiskali več fakultet, ampak edino na Visoki šoli za socialne delavce na Šaranovičevi ulici se mi je zgodil tisti klik – ljubezen na prvi pogled. Ne spomnim se, kaj je Blaž Mesec, ki je bil na informativnem dnevu, govoril, ampak očitno

Profesorica se predstavi

ta prave stvari. Bilo je, kot da bi našla svoje pleme, in se je vse postavilo na svoje mesto; prostor, ljudje, duh šole, kot smo mu rekli. Nisem se zmotila v svoji izbiri – očitno, saj sem še vedno tu!

Kot študentka sem se bolj intenzivno družila s krogom ljudi, ki smo se zbirali okoli Pin-informalnice na Kersnikovi 4. Od učiteljev je bil tam Vito, kasneje Darja, študentje, ki nas je zanimalo zlasti duševno zdravje, ljudje, ki so se nam pridružili po poti, ko so se na nas obračali s svojimi situacijami ali na taborih. Zelo veliko smo bili skupaj na terenu, kjer nismo imeli klasičnih vaj, ampak načrtovali prave akcije v resničnem življenju, recimo na blok vajah v Vanganelu in Dornavi, na hrastovških taborih, v Polju, v Odboru za družbeno zaščito norosti,

ki smo ga vmes ustanovili. Vse dobre ideje so nastale v gostilni Pod gradom zraven šole, v kavarni Union, v Riu na vrtu, na »troli« št. 20 med Šaranovičevo in Poljem. Nekoliko pozneje me je pritegnil tudi aktivizem na drugih področjih, boj za pravice žensk, LGBT aktivizem, s sošolkami na magistrskem študiju smo na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ustanovile Žensko svetovalnico, ki je bila del Ženskega centra na Metelkovi.

Všeč mi je bil študij socialnega dela, ker nas je ves čas usmerjal v teren, skupnost, v delo skupaj z ljudmi in v inovacije. Zame in za moje življenje je bilo to znanje izjemnega pomena ne le v strokovnem smislu, ampak tudi za moje osebno razumevanje sveta in delovanje v njem.

foto: Vili Lamovšek

foto: Vili Lamovšek

V študentskem bloku na Kardeljevi
ploščadi 5, kakega leta 1989

Kaj je po vašem mnenju trenutno največji izziv socialnega dela?

Ni samo eden, je treba reči. Birokratizacija na primer; ta je sicer zajela vse sfere, ne le socialnega dela, ampak tu je tragedija in škoda največja. Revščina in pripisovanje krivde zanj po sameznikom, odvzemanje dostojanstva ljudem, vse to ima že grozljive razsežnosti. Nove patriarhalne tendence, ki nas poskušajo znova prepričati, da nasilje in zlorabe na podlagi spola niso nikakršen problem in da so tradicionalne vloge, ki temeljijo na podrejenosti, naravne in nujne. Zaprte strukture in v njih izgubljena življenja, ki vztrajajo še v 21. stoletju, pa vedno nove težnje k pomoči le v okvirih zapiranja, ki se krepijo hitreje, kot se premikajo napori za to, da bi organi-

zirali pomoč zunaj institucij. Begunci; tu mislim konkretne ljudi in njihove usode in kot metaforo za nova družbena izključevanja in apartheid.

Kakšno super moč bi hoteli imeti in zakaj?

Seveda bi spremenila vse, kar sem naštela zgoraj. Ampak v bistvu super moči sploh ne bi želela imeti, gotovo bi se vsi dobri nameni skazili.

Zabavna anekdota s predavanj na FSD...

Ni ravno s predavanj, bolj je povezana z izpiti. Pa tudi sicer je bila verjetno bolj smešna meni kot študentkam in študentom. Po predavanjih sem nekoč povedala naslov svoje knjige, ki naj bi jo študentje prebrali za izpit. Preko VIS-a sem poslala iz sistema Cobiss prekopirano celo bibliografsko referenco, ki vsebuje poleg imena avtorice, knjige, založbe na koncu še število vseh strani v knjigi in v tem primeru še omembo razglednice, ki je del knjižne opreme (319 strani + razglednica). Dobila sem kar nekaj povratnih e-mailov, v katerih so me študentje posamično ali v imenu več sošolcev spraševali, ali morajo prebrati samo stran 319 in razglednico ali celotno knjigo. Zadeva je bila malo smešna, malo pa tudi absurdna; poskušala sem si predstavljati, kako lahko nekdo pomisli, da je potrebno za izpit prebrati eno stran (in še to končno, na kateri je seznam literature) in razglednico. Ampak če

foto: Osebni arhiv

Hrastovski tabor v Ljubljani, Ladja norcev po Ljubljanici, 1989

dobro pomislim, je to samo zelo dobra slika visokošolskega prostora, ki se čedalje bolj infantilizira v škodo študentov, učiteljev in znanosti. Ne smejem in ne čudim se tistim, ki so mi postavili to vprašanje, saj smo vsi samo produkt čedalje večje regulacije in nadzora učnega procesa, v katerem naj bi se držali kot pijanec plota učnega načrta, kompetenc, literature, študente naj bi popolnoma servisirali z že zapakiranim znanjem, powerpointi in vsemi informacijami po elektronski pošti, vi nas pa potem povratno evalvirate in ocenjujete s tisoč in eno anke-

to. Od zunaj pa merijo našo kvaliteto s SICRIS točkami. Kje je prostor za ustvarjalnost, pravi stik, kritično razmišljanje, samostojnost, radovednost in nenazadnje za zdravo pamet? Mislim sicer, da na naši fakulteti ta prostor še je; nekoliko sem karikirala, kam nas lahko odpeljejo taki trendi.

S čim se ukvarjate v prostem času?

Včasih težko rečem, kaj je prosti čas, ker se delo, bolj kot bi mi to bilo všeč, prepleta s prostim časom in z zasebnim življenjem. Tukaj bi včasih po-

trebovala več discipline, ampak do zdaj sem že obupala nad sabo in se sprašujem, če sem res pravi tip za to. Ne vem, ali je to povezano s starostjo, ampak opažam, da prosti čas čedalje rajši preživljam doma s svojo življenjsko sopotnico in najinim mini »živalskim cesarstvom« (muco in morskim prašičkom) in po možnosti ne počnem ničesar smiselnega ali koristnega. Nimam kakšnih posebnih konjičkov, ampak veliko reči rada počnem. Berem, pišem stvari zase, hodim na koncerte, izlete, kuham, se družim, sprehajam, razpravljam doma in s prijateljicami o življenju, odnosih, ljubezni, čedalje več pa tudi o politiki, ki nas vse skrbi. Vse pogosteje pišemo apele in protestiramo proti čemu. Rada pešočim, ampak ne v kake prehude hribe. Malo manj rada telovadim, ampak se vsaj enkrat tedensko prisilim v pilates, jogo ali plavanje, ker se potem dejansko bolje počutim. Velika prioriteta v življenju so mi moje prijateljice in prijatelji, poskušam si iztrgati čas za nas, da se imamo preštete, kje in kako je kdo, ker so mi ti odnosi, nekateri so še iz srednje šole, drugi iz časa študija, nekateri pa mlajši, res pomembni. Prijateljstvo ni samo nekje visoko v moji osebni hierarhiji odnosov, je strategija preživetja.

Sanjska destinacija za počitnice

Če govoriva o počitku, skorajda kjerkoli, samo da je morje v bližini. Odraščala sem ob morju in ne morem si zamisliti boljšega kraja za počitek kot ob morju. Zadnja leta je poleg mo-

jega Kopra sanjska lokacija tudi pod borovci na otoku Mali Lošinj, najraje jeseni. Drugače pa so sanjske lokacije tudi dežele, kjer lahko doživiš odmik od rutin in samoumevnosti in te prisilijo, da se o marsičem prevprašaš na novo. To ponavadi ni ravno povezano s počitkom, ampak bolj z napori prilagajanja in prevajanja zate neobičajnega v vsakdanje in nazaj. Ampak v tem zelo uživam. To ni zmeraj nujno povezano s potovanji, to lahko doživiš tudi doma, v stikih s skupnostmi in ljudmi, ko stopiš izven svojih običajnih, vsakdanjih krogov.

Katero deželo bi omenila? V zadnjih 12-ih letih sem morda malo bolj spoznala Šrilanko zaradi projekta izmenjave med Univerzo v Columbu in našo univerzo. Od leta 2005 sem večkrat potovala za dlje časa tja, kolegice iz Colomba pa so bile pri nas. Vpijala sem zgodbe, ki mi jih je o deželi, ljudeh, svojem otroštvu, družini pripovedovala naša kolegica Subhangi Herath, pri kateri sem tudi živela, družila sem se s študenti, pridobivala izkušnje v vsakdanjih situacijah, tako da je bil občutek pri zadnjem obisku, leta 2013, kot da prihajam na nek način domov. Veliko stvari mi je bilo že domačnih in samoumevnih, odnosi bolj prepleteni. Te priložnosti razumem kot privilegij, da lahko celoviteje razumeš in doživiš neko državo in s tem tudi tisto, iz katere prihajaš sam, čeprav niti približno ne bi hotela reči, da zdaj poznam Šrilanko, ker je ne.

Nasvet, ki bi ga dali študentom

Nerada dajem nasvete, ampak če zdaj razmišljam, kaj meni pomaga ohranjati živost in veselje do poklica, potem bi strnila na kratko: ostanite odprti, ohranite smisel za humor in radovednost ob zgodbah ljudi. Zelo sem vesela, ko že pri nekaterih študentkah in študentih prvega letnika (v zadnjem času sem imela stik največ z vami) začutim posebno žilico za odtenke, večplastnost in nestereotipno pripovedovanje zgodb, ki jih slišijo od ljudi na praksi ali v vsakdanjem življenju. Občutek za prepletanje vsakdanjih in prelomnih dogodkov, risanje manj izrazitih potez in takih, ki štrlijo ven in nas delajo posebne, ki nam dajejo karakter. Razumevanje širših kontekstov, v katere smo vpeti ljudje. In seveda, ko ob tem zaznam tudi topel ton, naklonjenost, humor, sposobnost vživljanja v drugega in vzpostavljanja enakopravnega, vsakdanjega stika z ljudmi. Zato da se med dvema ali več ljudmi pripoved lahko zares razvije, je zmeraj potreben čas ali neke vrste občutek brezčasia. Morda poklicno okolje ter tudi čas, ki ga živimo, tega ne podpirata vedno najbolje, a za to si je vredno prizadevati. Tudi v vsakdanjem življenju. To je moj nasvet.

Anže TRČEK

Žur

Klet.

Spet.

Ni vredno besed.

Zadet.

Na stropu se maje ujet – črv.

Ni treba, ampak je.

Ni oranžno, ampak je.

Zanikan-je.

In kanček ujetosti v rutino.

Postopoma se umika v temo.

Kdo? Svetloba.

Svet?

Prizadet!

Ni vredno besed.

■ Piše: Anže TRČEK

Medo

Želim si te vedno ob sebi.
Želim si tvojega objema,
ker je prav tako narejen po meri zame.

Medvedek se včasih rad pretvarja, da je odrasel. Obleče si hlače, nadane najlepši suknjič, sposodi si očetov velik klobuk in se sprehaja po mestu.

Najprej se pri rdeči luči ustavi pred semaforjem, in ko se prižge zelena, pogleda še levo in desno ter prečka cesto. Nalašč naredi majhen krog in se

namesto naravnost do trgovine sprehodi mimo občine. Pred njo vedno stoji mož v fini obleki in živčno kadi cigareto. Medvedek skloni glavo v pozdrav, on pa mu s kratkim trzlajem odzdravi. Takrat se počuti pomembno.

Ko prispe do trgovine, kratko postoji pred vrati in posluša zvonček, ki pozvoni, ko nekdo vstopi. Vzame nakupovalni voziček in skrbno pregleda vsak izdelek, preden ga položi v voziček. Jabolka morajo biti čvrsta, čips mora biti res najcenejši in kokakola mora biti od vseh najbolj mrzla, rekel bi celo ledena! Pogleda celo cene na kilogram, ki so z malim tiskom napisane pod dejansko ceno. Edino tako ve, kakšna je resnična cena izdelka in kaj je najcenejše. To ga je naučila mati.

Pred blagajno v glavi sešteje točen znesek in pripravi točno vsoto v kovancih. Prodajalka ga vedno lepo pozdravi.

Potem gre do parka. Tam se usede na klopec, je čips, pije kokakolo, hrani golobe in posluša govore mimoidočih. Sonce ga rahlo boža po obrazu in to mu prija.

Naslednja obveznost je po navadi obisk banke. Pridno čaka v vrsti in ko pride do okenca, stopi na prste, da lahko vidi uslužbenko. Ta ga vedno gleda malo grdo. Dá ji svojo bančno kartico in ona mu pove stanje na računu. Zadovoljno pokima in se odpravi po nadaljnjih opravkih.

Še nekaj opravkov, nato pa se utrujen odpravi v gledališče, zadovoljen s svojim polnim in produktivnim dnevom. V gledališču ima abonma. Gleda predstavo in v njej išče bistvo. Ko vidi, da se publika smeje, se smeje tudi on. Ko glavni igralec na odru joka, se tudi njemu navlaži kotiček očesa.

Konec predstave. Usede se na avtobus in se odpelje domov. Skrbno vrne izposojene stvari na svoje mesto, pogladi svoj suknjič in ga obesi nazaj v omaro. Stušira se in se odpravi v posteljo. Preden zaspi, še razmišlja o svojem dnevu. Danes je res veliko postoril. Danes je bil priden. Danes je preživel skoraj enak dan kot njegov oče. Danes je za mnogo ljudi spremenil svet.

Naš Medo ... No, naš Medo je heroj!

Anže TRČEK

Krog

Ste kdaj razmišljali, zakaj imamo okrogle
mize v kavarnah?
Ste kdaj razmišljali, zakaj imamo okrogle oči?
So okrogle naše misli?
Svet je okrogel in se v krogu vrti.
Tako kot mi vsi – z njim.

Ko srečno teče kava
po srečnih grlih
in ko se večno iste teme,
za istimi mizami,
ponavljajo dnevno,
potem veš, da živiš srečno.

Kozarec kave pade z mize
in se razbije.
Ura bije – naprej,
jaz pa nesrečno gledam črepinje.

Mali, mali koščki,
ki ne vedo, da so bili kozarec
in nikoli več ne bodo,
ker je ceneje kupiti novo čašo
in pustiti, da se stara razsuje,
kot da bi vložil toliko truda in lepila,
ko je čaši tako vseeno.
In ker se je mladenka zraven mene,
ki jo je prevrnila, napila ...
Pa saj je vseeno.
Je le čaša.

Se ne splača.
Trud človeka ojača.

Ko srečno teče kava
po srečnih grlih
in ko se večno iste teme,
za istimi mizami,
ponavljajo redno,
potem veš, da živiš srečno.

Petra MIŠICA

Ustavi se za hip

V življenju nenehno hitimo,
vedno po nečemu hrepenimo,
premalokrat drug drugemu roko podamo
in si priznamo, kako radi se imamo.

Mar je res tako težko dati nasmeh na obraz
in si za ljudi okrog nas vzeti čas?

Včasih prepozno spoznamo,
da stvari, ki jih od srca damo,
največjo vrednost imajo
in polepšati dan znajo.

Ne utaplajaj se sam doma,
pridi surfat z nami na
Nextival - val mladosti!

je festival mladih za mlade, kjer lahko predstavite umetniško produkcijo (likovno, glasbeno, gledališko in druge umetnosti), različne delavnice, unikatne izdelke, urbane športe oziroma aktivnosti, ki zapolnjujejo vaš prosti čas.

KDAJ?

Četrtek, 1. 6. 2017, med 14:00 in 21:30.

KJE?

V Parku Zvezda v Ljubljani, ki ga bo poplavila množica mladih ustvarjalcev.

KDO?

Mladi med 15. in 29. letom starosti.

ZAKAJ?

Ker doma že vse poznaš,
ker tako zvišaš decibele glasu mladih,
ker se ti ponuja priložnost, da zasiješ,
ker se lahko kaj novega naučiš in doživiš,
ker lahko vidiš, kaj počnejo drugi,
ker se ti ponuja priložnost za ustvarjalno zabavo in
ker postaneš del širše zgodbe.

PRIJAVE?

Jih zbiramo tukaj: goo.gl/prFqIk

do ponedeljka, 1. 5. 2017, do 12:00.

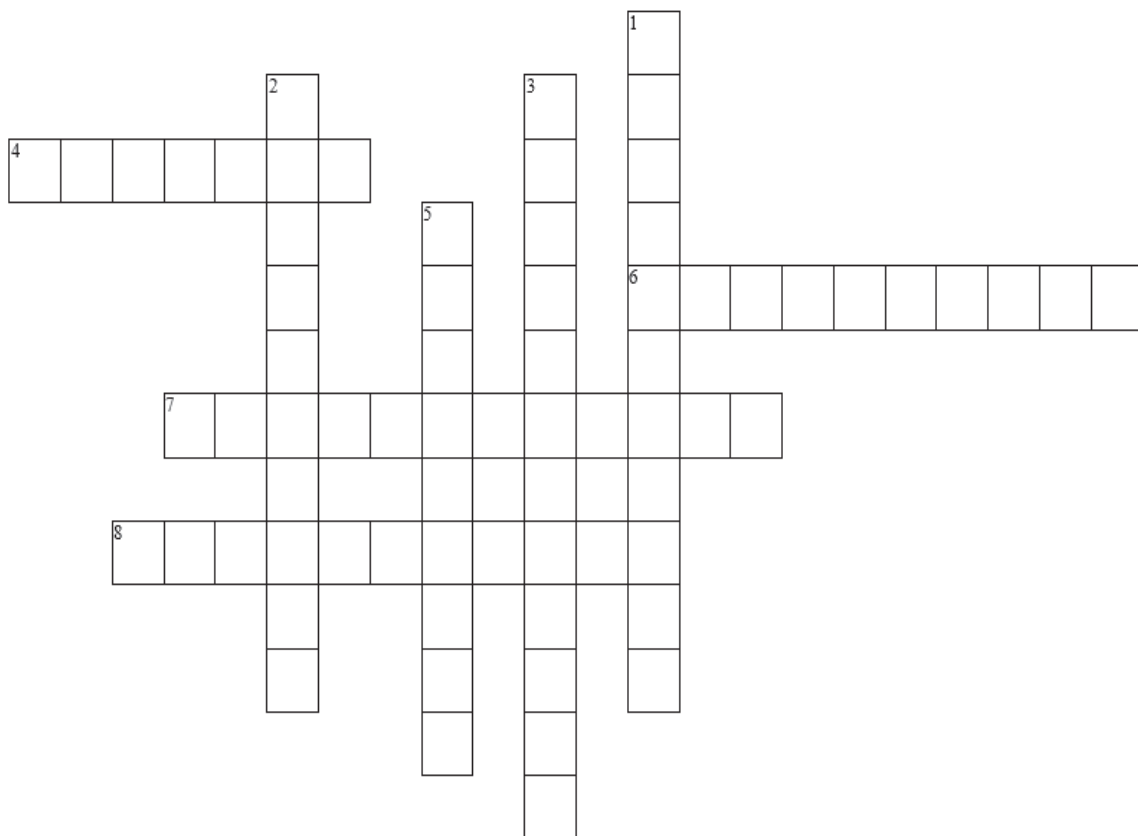
Pretipkaj ali skeniraj!

malo
reklame za
**Bobovke in
Bobovce :)**

■ Pripravila: Urška MIKOLIČ

Križanka,

Vodoravno:

4. Oseba, ki (z)beži iz domovine pred nevarnostjo
6. Društvo za ozaveščanje o endometriozii
7. Kronična bolezen, pri kateri se pojavi tkivo s histološkimi in funkcionalnimi značilnostmi endometrija zunaj maternične votline.
8. Narediti, povzročiti, da nekdo nekaj spozna, se česa zave

Navpično:

1. Predavateljica v okviru univerze
2. Nezmožnost reprodukcije
3. Periodična fiziološka krvavitev iz maternice
5. Društvo in informacijski center, ki zagotavlja varen prostor za LGBT-osebe

malo za šalo in sodoku

Koliko socialnih delavk je potrebnih, da zamenjajo žarnico?
– Vsaj dve, da soustvarita spremembo.

Socialna delavka doživi brodolom. Po dolgem, samotnem čakanju na otoku v daljavi zagleda ladjo. Na vse pretege začne skakati in vpiti: *»Živijo! Potrebujete kaj? Kako vam lahko pomagam?«*

Doktorica s skalpelom zareže čez prsni koš pacientke in začudeno krikne: *»O, kako veliko srce!«* Medicinska sestra ji odgovori: *»V njenem bolniškem listu piše, da je socialna delavka!«*

Kakšna je razlika med inštruktorico in študentko socialnega dela?

– Inštruktorica je plačana.

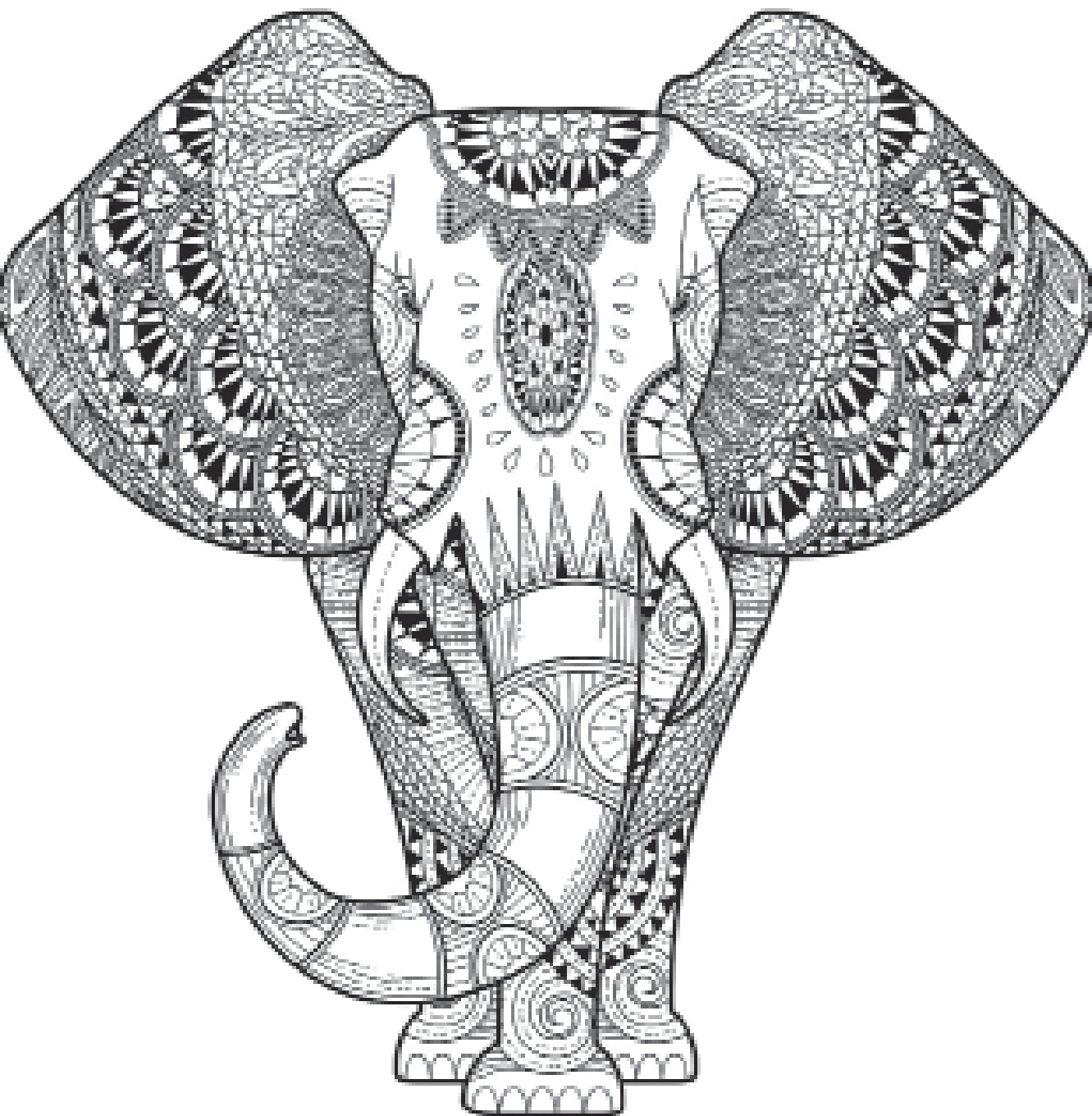
Kje najdemo magistrico socialnega dela?

– Na zavodu za zaposlovanje.

	2			6			8	
3							1	
	8	9			4	3		
			2		3	6		8
9								7
1		2	8		9			
		4	9			7	6	
	7							9
	9			3			4	

4	6							1
			6	1				2
		2	3	4	6			
		1	2	3	5			
5			1	6				
2							1	6

Pobarvaj me. :)

Tako izgleda mini verzija našega časopisa, ki jo je posebej za svoje WC-je natisnil **Zavod Bob.** :)

Hvala **Bobovkam** in **Bobovcem**, ki nas podpirajo!

Hvala tudi **Sari**, ki nam je poslala to fotografijo! :)

Tudi vas vabimo, da nam posredujete vaše najljubše koticke v katerih prebirate naš časopis.

Fotografije pošljite na casopis.pomoc@gmail.com

■ PO MOČ

Časopis **Po moč** je časopis študentk in študentov socialnega dela, ki izhaja že tretje leto.

Ustvarjalke in ustvarjalci časopisa želimo, da bi bil to časopis, v katerem bi lahko vsak_a izrazil_a svoje mnenje, raziskal_a in predstavil_a tematiko, ki ga, jo zanima ali pa opozoril_a na problematiko, ki jo opaža. Vabimo tudi vse umetniške duše, da z nami podelijo svoja umetniška dela v obliki pesmi, slik, proze ali karkoli drugega in s tem popestrijo časopis.

Želimo si, da bi se vsak_a počutil_a vključenega_a, zato vljudno vabimo vse študentke in študente, v katerih se skriva želja po širjenju svojega znanja in idej, da nam pomagata pri soustvarjanju nove številke časopisa **Po moč**.

Vaša vprašanja, ideje, predloge, mnenja ali prispevke
nam posredujte na:

casopis.pomoc@gmail.com

ali se nam oglasite preko
Facebook strani časopisa **Po moč**.

Skeniraj kodo s telefonom, da prideš do Facebook strani časopisa.